

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gl., za pol leta 1 gl. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopis se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. — Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Vabilo k naročitvi.

Z novim letom prične „Slov. Gospodar“ svoj 16. tečaj. Vse ostane pri starem. Naj nam toraj p. n. deležniki tiskovnega društva pa tudi p. n. naročniki ostanejo zvesti in še novih privabijo.

Deležnina znaša 5 fl., naročnina za celo leto 3 fl., za pol leta 1 fl. 60 kr., za četrt leta 80 kr. Denar se naj pošlje po nakaznicah in stari naročniki naj prilepijo dosedanje adresno ali zapišejo njeno številko.

Opravištvu „Slov. Gospodarja“.

Konec leta 1881.

Sveto leto 1881 bliža se svojemu koncu. Kmalu se završi in zapiše v zgodovinske knjige. Za slovo preglejmo kratko najvažnejše dogodke!

Najvišji poglavar kraljestva božjega na zemlji, rimski papež Leon XIII. proglasili so izredno sv. leto. Na milijone ljudi opravilo je svetološinske dolžnosti in prejelo sv. zakramente. Bodi jim v zveličanje. Znamenito ostane l. 1881 posebno Slovanom, kajti njihova apostola sv. Ciril in Metod bila sta visoko proslavljena, njuni prazniški spomin se ima obhajati v vesoljnej Cerkvi, za kar so številni Slovani, med njimi tudi Slovenci, pršli v Rim dostojno se zahvaliti sv. očetu. Bosne in Hercegovina dobila je prvega katoliškega nadškofa preč. g. Stadlerja. Z rusko in nemško vlado pogajajo se papež, da tamošnjim katoličanom pomorejo do cerkvenega mira. Freimaurerstvo na Francoskem, v Belgiji, Španiji in Italijanskem nasaja se v katoliško vero in v Rimu so grdo motili ponočni pogreb Pija IX.

Po vsej Evropi in Ameriki se strašno širi neverstvo, razuzdanost in zločinstva in pobožniki imajo tehtnih uzrokov prositi milosti in pomoči z nebes. Sv. Cerkev dobila je 4 nove svetnike in mogočne priprošnike pri Bogu: sv. Janez (Rubeis), sv. Lavrencij (Brindiški), sv. Benedikt (Labre) in sv. Klara (Montefalška), prosite za nas!

V naše škofiji ustanovila je se bratovščina sv. Rešnjega Telesa in močno napreduje. Smrt nam je pobrala 16 duhovnikov. Med mrtvimi je tudi bivši urednik „Slov. Gospodarja“ in nadžupnik konjiški preč. g. dr. Jožef Ulaga! Blagor mu, ki se spočije, — V hladni zemlji mirno spi, — Lepše solnce njemu sije, — Lapša zarja rumeni!

Svetne države so uživale mir to leto, samo Francozi so imeli vojsko v Afriki pa tudi pograbil rodovitno deželo Tunis. Na Irskem pripravljali se upor zoper Angleže, Črnogorci in Grki so dobili precej turških dežel. Vendar najbolje nepozabljenost ostane leto 1881 zaradi strašnega umora ruskega carja Aleksandra II. in predsednika severno-ameriške republike Garfielda. Ves svet je se prestrašil zločinstev. Mladi ruski car Aleksander III. skuša razburjeno Rusijo pomiriti. Z nemškim cesarjem Viljelmom je se sošel v Gdanskem in obnovil staro prijateljstvo prusko-rusko!

Avstrijsko cesarstvo obhajalo je sijajno in veselo mladega cesarjeviča Rudolfa poroko z lepo princesinjo Štefanijo. Na Ogerskem je zmagala pri volitvah minister Tiszajeva stranka, na Hrvaškem pa ban Pejačevićeva. Vojaška granica je spojena v Hrvatsko-Slavonijo. V Bosni in Hercegovini proglasili so vojaško postavo in bodo tudi ondi novince pobirali za vojake. Pri nas so v državnem zboru nemški liberalci z večnim besedovanjem uspešno delovanje motili, kolikor so mogli. Razsajali so v zbornici in zunaj nje brččas, da bi vladarja oplašili in prisilili v razpust državnega zbora in razpis novih volitev. Zato so kmete, zlasti nemške, dražili z uravnavo gruntne davka in lovili s „Bauernvereini“ meščane strašili rekoč: „nemštvo je v nevarnosti“, Slované žalili s „Schulvereini“, pouzročili pouličnih tepežev v Pragi in Brnu. Ali vse je bilo zastoj! Merodajni možje jim ne verujejo nič in nemško-liberalna stranka peša! — Dunajsko mesto je pa proti koncu leta zatopljeno v žalost, ker je v „Ringtheatru“ pogorelo 449 ljudi!

Slovenci smo zgubili svojega očeta, dr. Janeza

Bleiweisa in prvega pisatelja J. Jurčiča. Zatisnola sta svoje oči pa jima ni bilo dano gledati uresničeno enakopravnost svojega naroda v uradih in šolah. Še vedno brezuspešno se borimo za svoje narodne pravice. Toda videti je, da napredujemo. Sedaj so se celo Korošči vzdramili. V novem letu dobijo svoj poseben list v Celovci. Na Štajerskem smo začeli priprave delati za politično slovensko društvo. Prihodnji mesec skličemo občni zbor. Sosedni bratje Hrvati žalujejo na preranem grobu svojega najizvrstnejšega romanopisca Šenoaja!

Letina je bila sploh srednja, kakor smo v Gospodarstveni prilogi obširneje dokazali. Nadejali smo se vsakšnih pridelkov več, toda naposled bilo jih je veliko manj, posebno v vinogradih. Toče so zopet strahovito veliko škode učinile. Kmetsko ljudstvo si ni moglo znatno pomagati in prodalo je se zopet neznano veliko posestev na posilnej dražbi. Hranilnice so zaradi tega dobile nalog, da ne smejo nobenega posestva več na dražbo spraviti, dokler jim tega c. k. namestnik v Gradci ne dovoli. Sicer pa tudi ministerstvo in večina v državnem zboru resno prevdarja pomočke kmeti stan rešiti pogina. Nekaj se je že zgodilo, n. pr. oderuška postava je obveljala in brzda vsaj nekoliko nesramne oderube.

Naš „Slov. Gospodar“ je to leto bil izredno pogosto napadan od raznih nasprotnikov, nemurjev in liberalcev. Konečno se je obranil vseh.

Zato pa rad vzame slovo od starega leta in izreka vsem prijateljem, podpornikom, dopisateljem najprisrčnejšo zahvalo, in prosi še nadalješnje naklonjenosti ter želi vsem veselo novo leto!

Gospodarske stvari.

Lovske skaznice ali karte.

Štajerski deželni zbor, t. j. nemško-liberalna gospoda v njem, sklenol je letos novo postavo, katero so sedaj svitli cesar potrdili. Postava obvelja s 1. januarjem 1882 in zaukazuje, da mora vsak lovec zraven orožnega lista (Waffenpass) še imeti lovsko skaznico ali karto, nemški: Jagdkarte. Le tistim nje ni treba, kateri imajo svoj lov zagrajen. Lovsko karto dobijo pri svojem okrajnem glavarstvu ter imajo za njo plačati 3 fl. Dobljena skaznica velja samo za jedno leto. Lovske karte dati ne smejo 1. mladoletnim, 2. težakom in v oskrbovanji srenj nahajajočim se, 3. zblaznjenim ali norim, 4. pet let onim, ki so bili zaradi zločina zoper varnost življenja ali imetja kaznovani, 5. tri leta onim, ki so zavoljo pregreška zoper življenje storjenega z neprevidnim ravnanjem s puškami itd. ali zavoljo tatbine bili kaznovani, 6. dve leti tistim, ki so zavoljo prestopka postave divjačinske ali zlorabe lovskih skaznic bili kaznovani. Če je kdo bil zaradi navedenih

reči pozneje kaznovan, odvzamejo mu podeljeno lovsko skaznico. Kdor gre na lov, mora skaznico zmiraj imeti seboj in jo pokazati, ako to žandarji ali srenjski policaji tirjajo. Kdor se pregreši zoper to postavo, plača globo 5—50 fl. ali bode zaprt tako, da vsaki dan 5 fl. odsluži.

Denarji za skaznice vplačani pošiljajo se v deželno blagajnico. Zakaj se porabijo, o tem sklepa še le prihodnji deželni zbor štajerski.

Kako bi gospodinja naj skrbela za zdravje pri hiši.

Pege na obrazi se baje s Hufeland-ovo lepotično vodo dajo odpraviti. Vzame se 15.6 gramov mandelnovih otrobov in 37.5 dekag. vode od pomarančnega cvetja, v tej zmesi se razpusti 7.8 gramov boraksa, in še 7.8 gramov benzočove omake doda. S to tekočino se treba vsak večer umivati. Nekateri priporočajo tudi petrolej proti pegam. Na bradovice naj se dene mehkega usnja (z malo luknjico), namazanega z obližem (flaštrom) „diaculum“ zvanim. Bradavico, ki skozi luknjico moli, treba z očetno kislino večkrat mazati. Tudi z nohti je moči bradavice iztrgati.

Potrebno je, da si vsak mesec vsaj enkrat vse telo umijemo v toplej (20—25 stopinj po R.) vodi z mnilom in gobo. Boljše pa je kopati se, kdor ima priliko. Gotovo pa treba, da si vsak mesec enkrat ali dvakrat noge umijemo. Pri kopanju moramo paziti, da se ne prehladimo. Kopanje v mrzlej vodi po leti je silno koristno zdravju. Vsaka mati naj skrbi, da se otroci (posebno dečki) naučijo plavati. Plavanje je koristno zdravju. Kako dolgo je smeti in moči kopati se in plavati, vsak sam najbolje zna. Ako je zrak hladen, ali če je vetrovno, treba, da se hitro osušimo, obrišemo in oblečemo, ko smo se skopali. Na solnci (če je dovolj toplo) se osušiti je celo prijetno in zdravo. Namesto kopanja v mrzlej vodi se more rabiti tudi polivanje tela z mrzlo vodo, kar pa ni tako koristno. V mlačnej in toplej vodi se je moči lepše osnažiti, nego v mrzlej.

O varstvu in skrbi oči. Uže oči novorojenega otroka moramo na skrbi imeti. Na prveč svitlem kraju (npr. poleg jasne luči, pri oknu in l.) ne puščajmo otroka ležati. Solčnih žarkov ga moramo posebno varovati. Na stranah in v bližini ali posteljo ne sme biti nobenih reči, katere bi otrok opazoval, kajti drugače se lahko zgodi, da bode razok ali škilav. Pod milim nebom v zračnej naravi naj se uči razpoznavati in gledati okolišnih stvari, da se mu vid ojači. Pri igri in učenju moramo otroka navaditi ravnega držanja, da mu se obe očesi enako vežbate. Mati naj mu nikdar ne dopušča v mraku ali na solnci čitati ali pisati itd.; vsikdar mora imeti dovoljne in dobre luči.

Izguba vida se ne more z nobeno nesrečo primerjati. Zdrave oči so tedaj največje vrednosti. Premočna luč škoduje očem tudi odraslim ljudem. Zelo svitlih reči tedaj ne smemo niti naglo niti